

Advies over de ontwerp-aanbeveling van de Commissie betreffende de bescherming van de waardigheid van vrouwen en mannen op het werk

(92/C 14/02)

De Commissie heeft op 4 oktober 1991 besloten, overeenkomstig de bepalingen van artikel 198 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, het Economisch en Sociaal Comité over de bovengenoemde ontwerp-aanbeveling advies te vragen.

De Afdeling voor sociale aangelegenheden, gezinsvraagstukken, onderwijs en cultuur, die met de voorbereiding van de desbetreffende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 11 oktober 1991 goedgekeurd. Rapporteur was mevrouw Maddocks.

Het Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn 290e zitting (vergadering van 30 oktober 1991) het volgende advies uitgebracht, dat met ruime meerderheid van stemmen (1 stem tegen) is goedgekeurd.

1. Algemene opmerkingen

1.1. Het Comité is ingenomen met de ontwerp-aanbeveling van de Commissie en de begeleidende gedragscode, die duidelijk in de lijn ligt van het in de resolutie van de Raad van 29 mei 1990 betreffende de bescherming van de waardigheid van vrouwen en mannen op het werk⁽¹⁾ gegeven mandaat. In het voorstel wordt terecht opgemerkt dat ongewenst gedrag dat afbreuk doet aan de waardigheid van vrouwen en mannen op het werk „onaanvaardbaar” is en „in bepaalde omstandigheden” in strijd kan zijn met het beginsel van gelijke behandeling in de zin van de artikelen 3, 4 en 5 van Richtlijn 76/207/EEG van de Raad.

1.2. Het is moedig van de Commissie openlijk te verklaren dat ongewenste intimiteiten op het werk geen „zeldzaam verschijnsel” zijn en „desastreuze gevolgen voor de gezondheid, het zelfvertrouwen, het moreel en de prestatie van de betrokkenen” kunnen hebben. Een eerste stap ter bevordering van de bewustwording en vervolgens van voorkoming van het probleem is inderdaad aan te tonen hoe zwaar het is onderschat zowel wat het aantal betrokken personen als het type gedragingen betreft.

1.3. Om die reden is het Comité dan weer teleurgesteld dat de voorgestelde „gedragscode” slechts in de vorm van een aanbeveling van de Commissie wordt gepresenteerd. Gezien de ernst en de omvang van het probleem van de ongewenste intimiteiten of van ongewenst gedrag dat afbreuk doet aan de waardigheid van vrouwen en mannen op het werk en gezien het feit dat ministers zich reeds over het vraagstuk hebben uitgesproken, is het Comité van mening dat op zijn minst een aanbeveling van de Raad nodig is, welke in een later stadium, nadat de situatie overal in de EG nauwlettend is gevolgd, eventueel zou kunnen leiden tot een communautair rechtsmiddel met meer bindende kracht, waarbij de juiste mate van politieke inzet en van waakzaamheid gegarandeerd zijn.

1.4. In dit verband dienen het voorstel en de gedragscode niet alleen aan te zetten tot maatregelen ter be-

scherming van de waardigheid van vrouwen en mannen op het werk, maar bovendien de lid-staten er serieus toe aan te sporen het geschatte aantal gevallen in kaart te brengen en in de gaten te houden, ten einde adequate tegenmaatregelen te kunnen treffen en de doeltreffendheid vast te kunnen stellen van een gedurende een periode van drie jaar ten uitvoer te leggen beleid.

1.5. De omschrijving die in artikel 1 van de ontwerp-aanbeveling en in punt 2 van de gedragscode wordt gegeven van „ongewenst gedrag van seksuele aard” komt overeen met de omschrijving die daarvan reeds is gegeven in de resolutie van de Raad van 29 mei 1990. Het Comité is het hartgrondig eens met deze omschrijving, waarin duidelijk wordt benadrukt dat het om „ongewenst” gedrag gaat, ter onderscheiding van „vriendelijk gedrag dat wordt geapprecieerd en wederzijds is”. Het Comité vindt dat de Commissie ten minste in overweging zou moeten nemen praktische voorbeelden van gedragingen die volgens haar onder de omschrijving vallen, in de vorm van een bijlage aan de gedragscode toe te voegen. Dit zou zowel van nut kunnen zijn voor de interpretatie van de gedragscode als voor de bewustwording van de bedrijfsleiding en de werknemers van wat eigenlijk beledigend gedrag vormt of ongewenste intimiteiten op het werk zijn. Het Comité zou daar nog aan willen toevoegen dat een dergelijke uitgebreidere, zij het niet volledige, uitleg van nut zou kunnen zijn voor preventieve en op het geven van vorming gerichte beleidsmaatregelen op dit gebied, alsmede voor het opnemen van passende clausules in collectieve arbeidsovereenkomsten.

1.6. Het is van doorslaggevend belang in deze kwestie dat er gezorgd wordt voor een eerlijke en een evenwichtige benadering wanneer klachtenprocedures worden ingesteld, zodat de bewijslast niet volledig bij hetzij de klagende partij, hetzij de vermeende schuldige wordt gelegd. Het Comité dringt er bij de Raad daarom nogmaals op aan het reeds lang voorliggende voorstel van de Commissie inzake wijziging van de bewijslast in gevallen van discriminatie op grond van het geslacht, goed te keuren.

1.7. Het Comité is zich er, ten slotte, maar al te goed van bewust dat de gedragscode en de daarin vervatte

⁽¹⁾ PB nr. C 157 van 27. 6. 1990, blz. 3.

voorstellen betreffende de verantwoordelijkheid, vorming, informele oplossing van problemen, adviezen, officiële klachtenprocedures, onderzoek en disciplinaire maatregelen, hoewel die allemaal beslist noodzakelijk zijn, en afgestemd moeten zijn op de omvang en de structuur van de onderneming, toch alleen nog maar het topje van de ijsberg raken. Dit is een algemeen maatschappelijk probleem, dat niet kan worden opgelost met gedragscodes of wettelijke maatregelen alleen, maar door educatie en aanhoudende bewustmakingscampagnes. Om deze reden dienen de lid-staten het voorstel, zowel in de startfase als naderhand wanneer moet worden toegezien op de resultaten en de bevindingen, zeer serieus te nemen. Hopelijk worden de lid-staten duidelijke richtsnoeren gegeven voor de wijze waarop dit toezicht dient te geschieden. Het zou zinvol kunnen zijn te verwijzen naar goede praktijken her en der in de Gemeenschap.

1.8. Het Comité zou er ook bij de Commissie op aan willen dringen te overwegen hoe de gedragscode kan worden ingepast in haar actuele voorstellen inzake gezondheid en veiligheid op het werk.

2. Bijzondere opmerkingen

2.1. Het Comité stelt de Commissie voor de laatste zin van de tweede alinea van de inleiding tot de gedragscode te schrappen („het kan tevens nodig zijn om rekening te houden met landelijke of plaatselijke praktijken”).

2.2. Met betrekking tot de derde alinea van punt 3 van de gedragscode, zou het Comité erop willen wijzen dat „geslacht” niet altijd de doorslaggevende factor is

bij de vraag wie lastig gevallen wordt. Sexuele geaardheid kan ook een factor zijn, zoals in punt 1 van dezelfde code wordt gesteld. De Commissie zou misschien een aparte voorziening kunnen treffen voor dergelijke gevallen, aangezien personen die door mensen van hetzelfde geslacht worden lastiggefallen, wellicht geen beroep kunnen doen op de richtlijn „gelijke behandeling” of op nationale rechtsregels inzake discriminatie op grond van het geslacht.

2.3. Onder B „Procedures” dient de laatste zin van de eerste alinea als volgt te worden gewijzigd:

„Bij dergelijke adviezen moet uiteraard worden gewezen op mogelijke sancties tegen werknemers die zich schuldig maken aan seksueel intimiderend gedrag en op de wettelijke rechten van de werknemer en op een eventuele termijn waarbinnen deze moeten worden uitgeoefend, op grond van bestaande wettelijke bepalingen ter bestrijding van discriminatie op grond van het geslacht.”

2.4. Aan punt B, IV „Onderzoek” (tweede alinea) zou moeten worden toegevoegd dat zowel de aanklager als de beschuldigde zich ook door iemand moet kunnen laten vergezellen.

2.5. In punt 6 van de gedragscode dient duidelijk te worden gesteld dat de vakbonden een vitale rol moeten spelen bij de invoering en toepassing van en het toezicht op de gedragscode op de werkplek, te zamen met de bedrijfsleiding.

2.6. Het Comité adviseert aan artikel 4 van de aanbeveling toe te voegen „en de doeltreffendheid ervan te beoordelen”.

Gedaan te Brussel, 30 oktober 1991.

De Voorzitter
van het Economisch en Sociaal Comité
François STAEDLIN